

Indstilling under Nr. 5 af Samme:

(Bet. Nr. 25). Andragende fra Enken efter forhenværende Kvartermester ved Resunds Toldkammer Fr. Jensen, Maren Jensen af Rjøbenhavn om Pension henvises til Finansministeren.

vedtoges enstemmig med 60 Stemmer.

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Folkethingsmanden for Svendborg Amts 6te Valgkreds (Brandes) forelægger Forslag til Lov om Theaterdrift i Rjøbenhavn.

Forslagsstilleren (Brandes): Det Lovforslag, som jeg herved har den Ære at forelægge for Thinget, har til Formaal her i Hovedstaden at hidføre saadanne Theaterforhold, som findes i alle store og smaa Kulturlandes Byer. Det vil gjøre en Ende paa en Tilstand, der indførtes i forrige Aarhundrede som Udslag af en forsvunden Tids Forhold, og som med sine forældede Former er lige ødelæggende for vor Literatur og vor Kunst, uden i økonomisk Henseende at gavne den Institution, til hvis Fordel vi opretholde et unaturligt Monopol. Det kongelige Theater fik i Midten af det attende Aarhundrede Privilegium og Eneret paa at opføre Skuespil her i Rjøbenhavn. Det gaves af den eneældige Konge, fordi han ønskede at støtte den nationale Kunst og frygtede for, at fremmede Trupper skulde gjøre danske Skuespillere altfor stort Afbræk. Dog fremhæves det Nationale ikke stærkere, end at Privilegiet af 1750 hjemlede det kongelige Theater Eneret til at opføre Skuespil ikke blot paa Dansk, men ogsaa paa Tydsk og Fransk. Dette Privilegium bestaar endnu, og naar der efter 1848 er oprettet enkelte private Theatre, saa var det en Naadesjag, givet i Form af Bevillinger paa bestemte Aaremaal, i hvilke Opførelsesretten begrændses dels saaledes, at det kongelige Theaters Repertoire, det vil sige alle af det kongelige Theater spillede danske og fremmede Stykker, udelukkes, og dels saaledes, at Privattheatrenes Opførelsesret begrændses til de særlige lavere Former af Skuespil: Vaudeviller, Operetter, Følkecomedier og Lysspil. Selv den Bestemmelse,

der findes i Loven af 29de December 1857 til Bærn om Forfatterens Ret, har man administrativt omgaaet, nemlig Reglen om Forfatterens Ret, naar et Stykke, som han har overdraget til et Theater, ikke er opført af dette i 5 paa hinanden følgende Aar, selv denne Regel har man ikke ladet gjælde for det kongelige Theater. Der er saaledes skabt Tilstande af rent monstrøs Bestaenhed, idet det kongelige Theater raader og ruger over hele den danske Literatur fra Holberg lige ned til de nyeste Forfattere, og selv om Theatret vilde spille alt dette, vilde udnytte hele denne rige Skat, saa formaede det det ikke. Nu opfører det kongelige Theater næsten aldrig Dehlfenblåger, og i alt Fald kun yderst sjældent Holberg, for blot at nævne Literaturens største Navne, men forhindrer Privattheatrene i at opføre saadanne Stykker, som det dog ikke selv fremstiller, og, hvis en af Nutidens Forfattere har skrevet et Stykke, som det kongelige Theater af hvilken som helst Grund ikke vil opføre, saa har han ingen Steber, hvor han kan faae sit Arbejde opført, hvis det rummer alvorlige Tanker og Følelser, hvis det hører under de saakaldte høiere Kunstformer. De ældre Forfattere gjenner man hen i Arkivet, og de nyere Stribenter holder man borte fra Scenen og Publikum, hvis de ikke behage den paa det kongelige Theater herskende Smag. Denne Tilstand er utaaelig og bliver utaaeligere med hver Dag, efterhaanden som Literaturen i Danmark og det øvrige Norden vozer til. Monopolet gavner ikke det kongelige Theater, og det ødelægger Privattheatrene, hvis Skuespillere ikke kunne søge Opgaver i de alvorlige klassiske danske Dramaer. Men allerstadeligt er denne Tilstand for Folket, som man henviser til daarlig Koft i de private Theatre, idet man ikke under det at se Literaturens ypperste Værker. Derfor har jeg ment, at Folkethinget kunde tage sig af denne Sag, der vel kunde synes Rjøbenhavnst og yderst specifikt, men som i Birkeligheden angaar en af vort Lands dyrebareste Interesser. Kunstens frødige Udvikling og Folkets Krav paa sund dramatisk Nydelse. Dette Forslag gaar ikke ud paa det kongelige Theaters Ophævelse, men paa Ophævelse af det kongelige Theaters Privilegium. Det vil, at al Theaterdrift skal blive en fri borgerlig Næring her i Landet, at det skal være alle Theatre tilladt at opføre alle Arter Skuespil, og at det kongelige Theater skal bringes ind under de almindelige Bestemmelser. Tilstanden vil da blive som i andre Lande, blive en fornustig